

HISTÒRIA

Maldecaps filials dels Molt Honorables

El perfil i el destí dels hereus de Macià, Companys i Tarradellas van interferir en la seva vida política

JOAN ESCULIES
BARCELONA

La confessió pública de frau fiscal feta per l'expresident de la Generalitat Jordi Pujol i la seva assumpció de les responsabilitats que puguin derivar-se per uns comptes a l'estranger a nom de la seva esposa i els seus set fills –fruit d'una herència del seu pare, Florenci Pujol– s'ha presentat com un intent d'exculpar la seva família davant la justícia espanyola. Sembla clar, però, que els negocis privats d'alguns dels seus hereus –ara sota investigació– han afectat, i potser condicionat, l'actuació política de Pujol. Malgrat l'impacte del cas, aquesta no és la primera vegada que la relació d'un Molt Honorable amb la seva descendència ha pesat d'alguna manera en el seu comportament polític. També els emblemàtics Francesc Macià, Lluís Companys i Josep Tarradellas van patir situacions compromeses, tot i que en contextos diferents.

Macià, el primer president de la Catalunya autònoma, va ser pare de tres fills: Joan, Josefina i Maria, i d'un quart que va morir poc després de néixer. L'hereu era extravertit i, a diferència del pare, tenia el do de la paraula, encara que era un mal estudiant. Això tenia capficat Macià fins a tal punt que, quan va ser escollit diputat a les Corts el 1907 i va haver de passar temporades a Madrid, una de les seves permanents preocupacions era que el Joan estudiés. Pare i fill no s'avenien, i Macià va patir molt. Va intentar encaminar-lo cap a una enginyeria d'agrònoms perquè el succeís al capdavant de la hisenda familiar, però no se'n va sortir. Finalment, Macià va endur-se'l a Madrid. Però a la capital espanyola el Joan va compartir bohèmia amb els amics polítics de Macià, que per estalviar-se nous maldecaps va decidir enviar-lo a Zuric.

Més endavant, i per a més tranquil·litat de Macià, el Joan va viure temporades a Mèxic, lluny dels focus barcelonins, on el seu comportament dissolt podia comprometre el llavors ja president de la Generalitat. El fill de Macià explicava històries que semblaven tan inversemblants que, quan resultaven certes, el seu entorn quedava estupefacte. Fins al punt que algú que el va conèixer, com Manuel Azaña, president del govern de la República, va qualificar-lo de “perdis”, davant l'enuig dels amics del Joan.

Els atacs del fill de Companys

El cas del successor de Macià, Lluís Companys, és més conegut i dramàtic. Quan vorejava la trentena i començava a fer-se un nom en la política com a dirigent catalanista d'esquerra, va tenir dos fills, Lluís i Maria, amb la seva primera esposa. A l'hereu, conegut com a Lluïset, el 1933, el mateix any que van separar-

FAMÍLIA DE DOL

A l'esplanada de la catedral de Barcelona, Antònia Macià, vídua de Josep Tarradellas, i el seu fill, Josep Tarradellas i Macià, rebent el condol de Felipe González, en presència de Jordi Pujol, Narcís Serra i Adolfo Suárez, en els funerals de l'expresident de la Generalitat, el 1988. La figura del fill va condicionar algunes decisions de l'expresident. PÉREZ DE ROZAS / EFE

Bohemi Macià va ser incapaç de redreçar la conducta dissoluta del seu fill Joan

Drama Companys no volia marxar de la França ocupada fins a localitzar el seu fill malalt

se els pares, li van diagnosticar una esquizofrènia greu: patia atacs violents contra el pare. La malaltia es relacionava aleshores amb el complex d'Èdip. A partir del 1934, quan Companys va encapçal·lar la Generalitat, la malaltia del fill va empitjorar, cosa que no deixava viure el president i que va esdevenir un factor a tenir en compte en el seu estat d'ànim abans dels Fets d'Octubre.

El Lluïset va ingressar al sanatori de Pere Mata de Reus i després va passar per clíniques suïsses, belgues i franceses, un periple dolorós per a Companys per la despesa i el neguit de tenir un fill malalt lluny. La captura de Companys a la França ocupada pels nazis l'agost del 1940 va deure's en part a la seva negativa a escapar-se, com va fer el lehendakari José Antonio Aguirre, o de salpar rumb a Amèrica, com li insistien que fes els amics. Companys no volia anar-se'n sense abans haver trobat el seu fill, perdut en l'ocupació. Ironies del destí: poc després que Companys fos afusellat sense saber si el Lluïset era viu, el fill va aparèixer en un sanatori de la França lliure.

La “tristesa” de Tarradellas

També Josep Tarradellas, president de la Generalitat a l'exili, va veure condicionada la seva actuació pels seus fills. D'entrada, va involuclar-se a fons en política a partir de l'any 1930, amb 31 anys, en bona mesura perquè dos anys abans havia estat pare de la Montserrat, una nena nascuda amb síndrome de

Down, el naixement de la qual li va produir “una gran alegria” però alhora el va sumir en “una profunda tristesa”. La dedicació plena de Tarradellas a la política va deure's en un alt grau a la voluntat d'escapar d'aquella situació, si bé a partir d'aleshores la Montserrat va ser el centre de la seva vida fins al punt que va posar aquest nom al seu arxiu en començar els anys vuitanta.

L'any 1942, però, Tarradellas havia tingut, de manera inesperada, un segon fill. El Josep no va conèixer Catalunya fins a l'any 1977, quan el seu pare, ja president, va poder tornar. El 1986 el rei Joan Carles I va

concedir el títol de marquès a Tarradellas, que va ho acceptar davant l'estupor dels republicans. Vanitat a banda, una versió apunta que, per a un home amb un sentit ortodox de la família i amb escassa herència, el fet que el seu fill pogués heretar el títol va ser la manera que va trobar per dotar de sentit, davant el seu fill Josep, la vida i les privacions que havia patit a l'exili. Tarradellas sabia prou que la decisió es contradeia amb el seu pensament republicà i que donaria arguments als seus detractors, però noli va importar. Com amb Macià i Companys, els fills van influir en el seu comportament polític. —

Pujol: l'home que no volia ser Abraham

Pío Baroja va escriure que la pàtria és l'altar davant del qual se sacrifiquen els fills per netejar la deshonra. En fer-ho, potser pensava en Abraham, el patriarca hebreu que va estar a punt de matar el seu fill per demostrar l'obediència a Déu, la seva pàtria. Més enllà de la decepció que ve després del descobriment de qualsevol impostura, en el cas de la confessió de l'expresident de la Generalitat Jordi Pujol el que ha causat veritable estupor dins del catalanisme és el fet que, amb l'autoinculpació del frau fiscal comès per la seva família, s'hagi sacrificat ell –malmetent tot el que fins a aquest moment havia significat, des dels seus temps d'oposi-

tor antifranquista fins a l'obra feta durant els seus 23 anys de govern– per provar de salvar els fills. Aquest fet, en un home de qui s'ha explicat que en declarar-se a la seva esposa ja va advertir-li que l'amor cap a ella l'hauria de compartir amb l'amor cap a Catalunya, ha descol·locat molta gent, perquè, amb la seva immolació, els fills han passat per davant de la pàtria. En un món en què la majoria de persones –de manera justa i justificada o no– farien el mateix, la decisió de Pujol tampoc no ha d'estranyar. Al capdavant, Catalunya, com tota pàtria o nació, és una comunitat imaginada, mentre que la família és una realitat molt concreta.